

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v Bratislave, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Babiakovej, CSc. a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a Mgr. Petra Melichera, v právnej veci navrhovateľa: **S. P. F., R. O. N.**, proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad Nitra**, za účasti účastníkov konania: **1/ M. Š.**, bytom Novomeského 61, N. , **2/ R. Š.**, Lesná 627/1, N **3/ A. M., A.**, **4/ B. L., K.** a **5/ A. B., P.**, všetci zastúpení advokátom JUDr. M. B., A. o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. 2008/00327-1023/04-R-I zo dňa 17. decembra 2008, o odvolaní účastníkov konania 1 až 5 proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č.k. 13Sp/17/2009-40 zo dňa 20. júla 2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č.k. 13Sp/17/2009-40 zo dňa 20. júla 2009, **p o t v r d z u j e .**

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Nitre zrušil rozhodnutie odporcu č. 2008/00327-1023/04-R-I zo dňa 17. decembra 2008 podľa § 250j ods. 2 písm. a/ O.s.p. a vec mu vrátil na ďalšie konanie. O trovách konania rozhodol tak, že navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal. Odporca uvedeným rozhodnutím podľa § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach a usporiadaní vlastníctva k pozemkom v platnom znení rozhodol, že M. Š., R. Š., A. M., B. L. a A. B. sú oprávnenými osobami podľa § 2 ods. 2 písm. c/ zákona č. 503/2003 Z.z. a spĺňajú podmienky podľa § 3 ods. 1 písm. o/ zákona č. 503/2003 Z.z. a preto im priznal vlastnícke právo k nehnuteľnostiam v kat. úz. D. K. a kat. úz. C., ktoré sú podľa identifikácie parciel č. X. zo dňa 10. júla 2008 v stave EKN určeného operátu identické s pozemno-knižným stavom, a to:

stav v PK		stav v EKN podľa údaj. urč. operátu				stav CKN	
PK	parc.	druh	výmera	EKN	druh	vydaná	CKN
vložka	číslo	pozemku	v m2	par. č.	pozemku	výmera	par. č.
<u>katastrálne územie (N. – D.) D. K.</u>							
1044	4911	roľa	66016	4911	roľa	66016	2313/1 orná p.
							1334/1 orná p.
							1335/1 záhrada
							1336/1 záhrada
5001		roľa	50284	5001	roľa	50284	2313/1 orná p.
3296	4910	pasienok	2262	4910	pasienok	2262	2313/1 orná p.
<u>katastrálne územie C.</u>							
127	907	roľa	51432	907	orná pôda	51432	907/1 orná p.

Správa katastra v N. na základe tohto právoplatného rozhodnutia zapíše v KN na LV:
v časti „A“

k.ú. (N. – D.) D. K.:

<u>parc. č.</u>	<u>druh pozemku</u>	<u>priznaná výmera v m²</u>
4911	roľa	66016
5001	roľa	50284
4910	pasienok	2262

k.ú. C.:

<u>parc. č.</u>	<u>druh pozemku</u>	<u>priznaná výmera v m²</u>
907	roľa	51432

v časti „B“

M. Š., rod. Š., r.č. X.v podiele 1/4
R. Š., rod. Š., r.č. X. v podiele 1/4
A. M., rod. B., r.č. X. v podiele 1/6
B. L., rod. B., r.č. X. v podiele 1/6
A. B., rod. B., r.č. X. v podiele 1/6

Správny orgán mal za to, že predmetné nehnuteľnosti patrili pôvodne pozemno-knižným vlastníkom K. P. a A. P., ktorí tieto nehnuteľnosti darovacou zmluvou zo dňa 16. mája 1947, spísanou pred dvomi svedkami, previedli na svoju sestru M. K., ktorú považoval za pôvodnú vlastníčku predmetných nehnuteľností a po ktorej sú oprávnenými osobami jej vnuci, a to reštituenti 1/ – 5/. Nakoľko darovacia zmluva nebola zapísaná do pozemkovej knihy, tak pri prechode vlastníctva na štát podľa zákona č. 46/1948 Sb. boli vo výkupových listinách uvedení pôvodní pozemno-knižní vlastníci, t.j. bratia obdarovanej M. K.. Nezapísanie vlastníckeho práva M. K. do pozemkovej knihy na základe darovacej zmluvy malo podľa pozemkového úradu za následok, že Jednotný národný výbor v Nitre vydal v roku 1949 výmer o výkupe podľa § 1 zákona č. 46/1948 Sb. na meno darujúceho K. P. ohľadne pozemkových nehnuteľností v kat. úz. N., zapísaných v pkn. vl. č. X. a X.. Čo sa týka nehnuteľností v kat. úz. C., a to pkn.

parc. č. X., zapísanej vo vložke X., tak z rovnakých dôvodov bola vykúpená výmerom zo dňa 28.06.1950 v podiele $\frac{1}{2}$ K. P. a druhá polovica bola riešená výmerom zo dňa 17.05.1950 voči A. P., a to rozhodnutím o nevykúpení pozemkov a na tieto nehnuteľnosti bol založený list vlastníctva č. X. na S. P. F. v celosti. Krajský súd v Nitre na základe opravného prostriedku navrhovateľa v dôvodoch svojho rozhodnutia poukázal na ustanovenie § 13 ods. 1, 2 zákona č. 46/1948 Sb. a uviedol, že z darovacej zmluvy, ktorú uzatvorili darcovia A. P. a K. P. a ich obdarovaná sestra M. K. zistil, že táto darovacia zmluva zo dňa 16. mája 1947 bola spísaná až po 1. apríli 1947, kedy už takýto právny úkon podliehal dodatočnému schváleniu ministerstvom poľnohospodárstva a v konaní pred správny orgánom tak oprávnené osoby nepreukázali, že by táto darovacia zmluva bola dodatočne schválená ministerstvom poľnohospodárstva, a preto podľa krajského súdu správny orgán pochybil, keď v zmysle zákona č. 503/2003 Z.z. považoval obdarovanú M. K. za pôvodnú vlastníčku predmetných nehnuteľností. Taktiež z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že správny orgán nevenoval dostatočnú pozornosť preukázaniu vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam, pretože v zmysle listinných dokladov vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam pôvodného vlastníka K. P. zostalo zachované a taktiež sa správny orgán náležite nezaoberal, či v danom prípade neexistuje prekážka podľa § 1 reštitučného zákona.

Proti rozsudku krajského súdu podali v zákonom stanovenej lehote odvolanie účastníci 1/ až 5/ (reštituenti) a rozsudok krajského súdu považujú za nezákonný a žiadajú z hľadiska obsahu odvolania, aby odvolací súd rozhodnutie odporcu ako vecne správne potvrdil. Poukázali na to, že správny orgán sa vo svojom rozhodnutí vysporiadal s otázkou existencie darovacej zmluvy a tým sa vysporiadal aj so skutočnosťou, či oprávnené osoby spĺňajú zákonné podmienky oprávnenej osoby podľa § 2 ods. 2 písm. c/ zákona č. 503/2003 Z.z.. Taktiež reštituenti vo svojom odvolaní uviedli, že nemôžu súhlasiť s tvrdením krajského súdu, že darovacia listina z dôvodu chýbajúcej

schvaľujúcej doložky ministerstva poľnohospodárstva by bola neplatná a žiadali vziať do úvahy tú skutočnosť, že zákon č. 46/1948 Sb. bol vyhlásený dňa 14. apríla 1948 a darovacia zmluva bola uzatvorená dňa 17. mája 1947, a takto zákon č. 46/1948 Sb. retroaktívne určil neplatnosť všetkých právnych úkonov urobených po 04. apríli 1947, a o tejto skutočnosti účastníci darovacej zmluvy v čase jej uzavretia nemohli nijako vedieť. Podľa reštituentov štát označil obdobie od 25. februára 1948 do 31. decembra 1990 za obdobie neslobody, a preto i krajský súd bol povinný sa na tento zákon aj z tohto pohľadu pozerat' a tiež zo skutočnosti, že sa jednalo o výkup a vtedajšia vláda mala vydať nariadenie o náhrade za vykúpenú pôdu, čo sa nikdy nestalo a preto sa i tento zákon dostal medzi reštitučné tituly. Oprávnené osoby poukázali na to, že už pred spísaním darovacej zmluvy brala pôžitky z týchto nehnuteľností iba ich stará matka M. K., ktorá zabezpečovala obživu pre deti ale aj pre svojho brata kňaza A. P.. Oprávnené osoby taktiež nesúhlasili s argumentáciou Krajského súdu v Nitre, že vlastníctvo K. P., ako pôvodne zapísaného vlastníka, zostalo zachované a poukázali na to, že pokiaľ by to tak bolo, tak na druhej strane štát by si nemohol v rámci konania RVP C. po 31. decembra 1990 založiť list vlastníctva na celú nehnuteľnosť, o čom svedčí v spisovom materiáli založený list vlastníctva č. X.. Je preukázateľné, že napriek tomu, že v minulosti bolo vydané i rozhodnutie o zrušení výkupu, tak štát napriek tomu nakladal s celou vecou ako so svojou vlastnou, nerešpektujúc tieto skutočnosti, a preto sa správny orgán musel s touto skutočnosťou v zmysle zákona vysporiadať, a preto v danom prípade podľa oprávnených osôb už nie je podstatné, či na časť nehnuteľností, pôvodne zapísaných na K. P., je založený list vlastníctva a na časť nie je list vlastníctva založený. Z dôvodu právnej istoty oprávnených osôb musel správny orgán preto takto rozhodnúť a keby bol správny orgán takto rozhodol iba v prípade kat. úz. C., tak oprávnené osoby by nemali právnu istotu pri nehnuteľnostiach v kat. úz. D. K. a S. P. F. by si v rámci konania ROEP alebo iného registra vlastníckych práv dal zapísať tieto nehnuteľnosti na seba po K. P., a to presne tak, ako to spravil v prípade v kat. úz. C.. Podľa oprávnených osôb vzhľadom na existenciu darovacej listiny je možné celé

prevzatie nehnuteľností výkupom považovať za prevzatie nehnuteľností bez právneho dôvodu, čo je v súlade s reštitučným titulom § 3 ods. 1 písm. o/ zákona č. 503/2003 Z.z.. Oprávnené osoby taktiež poukázali na ustanovenie § 4a zákona č. 229/1991 Zb., kde zákonodarca už v tomto prvom reštitučnom zákone pripustil okrem iného aj existenciu zmlúv, ktorým pre právne účinný prevod chýba zápis do pozemkovej knihy, a preto podľa oprávnených osôb správny orgán súladne s vnútroštátnym tak i medzinárodným právom, ktorým je štát viazaný, analogicky potom uplatnil uvedenú skutočnosť v rámci aplikácie práva, pretože i v zákone č. 503/2003 Z.z. ide o tie isté reštitučné tituly a tiež bol tento zákon vydaný z toho dôvodu, aby štát odškodnil čo najviac ľudí, ktorí nestihli prvú hmotnoprávnu lehotu v zákone o pôde. Vzhľadom na uvedené skutočnosti odvolatelia považovali právne závery Krajského súdu v Nitre za nesprávne.

Navrhovateľ sa k odvolaniu oprávnených osôb nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p.) preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu dôvodov odvolania podľa § 212 ods. 1 v spojení s § 246c veta prvá O.s.p. bez nariadenia pojednávania v zmysle § 250ja ods. 2 v spojení s § 214 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. s tým, že deň verejného vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 1. júla 2010 (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.).

Podľa § 244 ods. 1 O.s.p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Predmetom preskúmvacieho konania v danej veci bolo rozhodnutie odporcu o reštitučnom nároku účastníkov v 1/ až 5/ rade uplatnenom podľa zákona č. 503/2003 Z.z..

Zákon č. 503/2003 Z.z. upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu. Cieľom tohto reštitučného zákona je tiež spolu s ostatnými reštitučnými zákonmi zabezpečiť tzv. reštitučné procesy zmiernenia niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v rozhodnom období stanovenom v tomto zákone vo vzťahu k zakotvenému okruhu subjektov a zákonom stanovenom okruhu reštitučných titulov.

Zákonodarca v záujme zabezpečenia princípu legality v ustanovení § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. zakotvil rozhodovaciu právomoc správneho orgánu – pozemkového úradu pri rozhodovaní o navrátení vlastníctva k pozemku alebo o priznaní práva na náhradu za pozemok. Správne konanie pred pozemkovým úradom sa začína doručením návrhu oprávnenej osoby podľa § 5 ods. 1 a podľa § 5 ods. 3 tohto reštitučného zákona sa na konanie podľa odseku 2 vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky s ohľadom na obsah podaného odvolania posudzoval, či správne orgány pri rozhodovaní vychádzali z dostatočne zisteného skutkového stavu veci a či v konaní boli dodržané zásady správneho konania a či v konaní mali rovnaké postavenie všetci, ktorí mali byť účastníkmi konania. S ohľadom na námietku navrhovateľa ohľadne hodnotenia podkladov pre vydanie rozhodnutia zisťoval, či konanie o reštitučnom nároku účastníkov 1/ až 5/ rade bolo vedené takým procesným postupom, ktorý zabezpečoval správny výsledok a či boli dodržané základné zásady a správny postup pri vydaní rozhodnutia.

V ustanovení § 3 správneho poriadku sú zakotvené základné zásady správneho konania. Jednou zo základných zásad správneho konania je zásada zákonnosti (§ 3 ods. 1). Z uvedenej

zásady vyplýva, že správne orgány sú v konaní a pri rozhodovaní povinné postupovať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, zákonmi a ostatnými právnymi predpismi. Ďalšou základnou zásadou správneho konania je zásada materiálnej pravdy, na základe ktorej rozhodnutie správnych orgánov musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu veci. Táto zásada je zakotvená nielen v § 3 ods. 4 správneho poriadku, ale je premietnutá aj v jeho ďalších ustanoveniach (§ 32 ods. 1, § 46, § 47 ods. 3). Z obsahu predmetnej zásady vyplýva, že správny orgán (platí to aj pre odvolací orgán) je povinný vykonávať dokazovanie tak, aby boli náležite objasnené všetky rozhodujúce okolnosti dôležité pre posúdenie veci (úplnosť zistenia). Správny orgán musí zabezpečiť, aby skutkové zistenia, ktoré vyplývajú z vykonaného dokazovania čo najviac zodpovedali skutočnosti (presnosť zistenia), pričom účastníci konania sa musia mať právo vyjadriť k podkladom rozhodnutia, aby mohli prípadne ešte navrhnúť ďalšie dôkazy (§ 3 ods. 2) a taktiež si musí ustáliť okruh účastníkov konania, ktorých okruh je definovaná v § 14 ods. 1a 2 zákona č. 71/1967 Zb..

Podľa § 47 ods. 3 správneho poriadku v odôvodnení rozhodnutia správny orgán uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval a ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia.

Odvolací súd nemá pochybnosti o tom, že je právom správneho orgánu, ktorý vedie konanie o navrátení vlastníctva rozhodnúť, ktoré osoby označí za účastníkov konania a aký postup dôkazy v konaní vykoná. Je na úvahe správneho orgánu rozhodnúť, či určitý dôkaz nie je potrebné vykonať (§ 32 správneho poriadku). Oprávnenie rozhodnúť o rozsahu zisťovania podkladov pre rozhodnutie ako aj výber dôkazných prostriedkov vyplýva z vrchnostenského postavenia správneho orgánu spojeného s jeho právomocou danou mu zákonom voči subjektom podriadeným mu pri rozhodovaní. To však neznamená, že by správny orgán v prípade konania o navrátení vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam nemal postupovať v súlade so zásadami správneho konania a ak sú tu zo strany povinnej osôb (navrhovateľa) pochybnosti o oprávnenosti nároku účastníkov konania, ktorí si uplatnili reštitučný nárok, nemal umožniť tomuto účastníkovi

(povinnej osobe) využiť jeho právo vyjadriť sa k podkladom na vydanie rozhodnutia, prípadne navrhnúť doplniť dokazovanie o vykonanie ďalších dôkazov.

Z administratívneho spisu odporcu však nie je zrejmé, že by takto voči navrhovateľovi postupoval a umožnil mu využiť jeho procesné práva a preto odvolací súd sa síce stotožnil s výrokom rozsudku krajského súdu, ktorý zrušil rozhodnutie odporcu, avšak z dôvodov uvedených v § 250j ods. 3 O.s.p. a nie tých, ktoré v odôvodnení uviedol súd prvého stupňa, teda že odporca vydal rozhodnutie o reštitučnom nároku účastníkov v 1/ až 5/ rade predčasne a bez rešpektovania zásad správneho konania – zásad materiálnej pravdy, zásady rovnosti zbraní a rovnosti účastníkov konania. Nie je pritom vecou súdov v konaní podľa tretej hlavy piatej časti O.s.p. dopĺňať alebo nahrádzať činnosť administratívnych orgánov, hoci ide o preskúmavanie neprávoplatných rozhodnutí vydaných v administratívnom konaní, nakoľko toto patrí iba administratívnom orgánu, ktoré sú oprávnené konať a rozhodnúť vo veci. Súdny prieskum rozhodnutí (správne súdnictvo) totiž nepredstavuje pokračovanie správneho konania, ale jeho kontrolu nezávislým a nestranným súdom a preto nie je povinnosťou súdu namiesto správneho orgánu vykonávať alebo dopĺňať dokazovanie za účelom zistenia skutkového stavu veci, prípadne odstraňovať vady tohto konania.

Odvolací súd sa preto stotožnil s výrokom rozhodnutia krajského súdu, avšak nie s jeho dôvodmi, pre ktoré napadnuté rozhodnutie zrušil. Podľa odvolacieho súdu bolo napadnuté rozhodnutie predčasne vydané, keďže v administratívnom konaní správne orgány nerešpektovali zásady správneho konania a ich porušenie by malo vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia, nakoľko navrhovateľ nemal možnosť vyjadriť sa k podkladom napadnutého rozhodnutia a prípadne navrhnúť doplnenie dokazovania.

Na základe vyššie uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací dospel k záveru, že výrok napadnutého rozsudku Krajského súdu v Nitre je vecne správny a preto ho podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

Najvyšší súd zároveň poznamenáva, že odporca ako správny orgán je podľa ust. § 250j ods. 6 O.s.p. vysloveným právnym názorom súdu viazaný.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 250k ods. 1 O.s.p. s poukazom na § 246c O.s.p. a § 224 ods. 1 O.s.p. tak, že účastníkom právo na ich náhradu (účastníci 1/ až 5/ rade v konaní neboli úspešní, navrhovateľ si náhradu trov konania neuplatnil a odporcovi náhrada trov konania zo zákona neprislúcha).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.

V Bratislave 1. júla 2010

JUDr. Eva Babiaková, CSc., v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Dagmar Bartalská